

La Nació

Setmanari adherit a la "Unió Catalanista"

Redacció i Administració: CANUDA, 14, Pral.

Quan el moment de la pau arribi

DES DE la declaració de la formidable guerra europea ençà, per part dels homes que guerregen i, sobre tot, per part dels que ho fan moguts per l'esperit d'abatre totalment les tiranies imperialistes, s'han donat nombroses proves d'heroicitat, considerables proves d'estimació a la pàtria i a la idealitat deslliuradora que la pàtria, en el cas dels pobles al·liats, representa.

Tots els estaments socials que, estretament agermanats, s'han arreglerat per anar a combatre per la respectiva pàtria i per a rebutjar i anul·lar una hegemonia esclavitzadora i humiliant que's pretenia instaurar a l'Europa, tenen dret a gaudir de tots els avantatges que el triomf de les ideologies que els Estats al·liats interpreten a l'esperit dels homes reportin.

Extingits que seràn—després de la pau—els sorollosos retronys de les armes, els homes, abatuts per la serie d'esforços realitzats, haurien d'entregar-se a una meditació, a una acció serena que'ls hauria de fer concebir una nova organització social per a l'humanitat tota. Haurien de recordar-se que ara, en plena guerra, l'Estat ha donat proves socialitzadores que, en temps de pau, hauria de conrear i serenament ampliar.

Empesos per la necessitat de ben proveir i equipar els exèrcits i per millor atendre llur organització, en tots els pobles guerrejadors l'Estat ha nacionalitzat bon nombre de béns individuals i ha volgut fer-los produir directament i sota la seva intervenció, destinant llur producció al millorament i major proveïment de les organitzades masses de combatents. En totes les incautacions per l'Estat fetes és innegable que han resultat lesionats un gran nombre d'interessos privadament individuals, però els estaments poderosos res han dit i mansament han acatat la decisió de l'Estat. Han donat proves—amb sinceritat ho volem reconèixer—de sentir la pàtria i no dubtar en posar a la seva disposició allò que a la pàtria en moments de perill era necessari.

Més, després de les ofrenes materials a la pàtria fetes; després de les vides i la sang,

més generosament que els bens materials a la pàtria ofrenades, vindrà la pau i aqueixa pau, que ha d'ésser reparadora d'injustícies nacionals i humanes, hauria de veure's consolidada per l'entronitzament d'un regnat social on els homes no haguessin de veure's esclavitzats per les caduques tiranies que representen els poders emparadors de tota llei de privilegis individuals, ni els pobles haguessin de viure sotmesos ni ésser tributaris dels il·legítims poders d'altres pobles.

Els sacrificis per la pàtria creiem nosaltres que generosament tots els homes deuen fer-los; però entenem, també, que els nuclis poderosos, per més riqueses que a la disposició de la pàtria posin, no fan tant sacrifici com el miserós que no posseeix bens materials i, no podent entregar altra cosa a la pàtria, vessa la seva sang generosa.

És per això que entenem nosaltres que quan, passada la devastadora onada guerrera, els pobles tornin a la normalitat, els capitalistes posseiràn de nou i amb excreix totes les riqueses, tot el capital, tots els immobles que a la disposició de la pàtria hauràn posat, mentre que els pobres, els humils, sols ne conservaran records heroics—que seràn el fonament de la futura història—i nafres corporals i mutilacions horribles i esfereïdores...

Els elements socials de tots els països que en temps de perill patri no vacil·len ni dubten en posar, anc que sigui accidentalment, les seves riqueses i els seus bens i patrimonis a la disposició de la pàtria, han de comprendre que la pàtria existeix sempre, tant en temps de pau com en temps de guerra, i que dins de la pàtria hi ha —massa sovint— germans que pateixen, homes que, junyits a l'esclavatge social que representa l'organització interna dels

pobles, no veuen llurs necessitats corporals i espirituals satisfetes, i pateixen, per tant, cruents dolors que és injust existeixin i deuen lluitar-se per a apaivagar-los.

És moguts per aquesta reflexió que haurien de fer-se càrrec—els homes enriquits de les terres que per la lliberació política d'Europa lluiten—que la col·lectivitat té dret de gaudir-ne amplament de tots els bens socials, de totes les organitzacions que representen avenç i afirmen la vitalitat nacional dels pobles.

Si en temps de guerra els elements que són posseïdors de tota mena de riqueses materials se'n desprenen per posar-les a la disposició de la pàtria, en temps de pau, que és quan donarien més proves de posseir pregons sentiments d'amor al proïsme, no els hauria d'exasperar la socialització dels elements de riquesa que dins de la pàtria radiquen, per quant aqueixa socialització fóra en bé dels homes que, ara, al a guerra, sacrifiquen llurs vides no en profit individual sinó de tota la col·lectivitat.

El suposat «fracàs del socialisme» que els homes conservadors vénen proclamant des dels començos de la guerra, si al finir aquesta resta en l'esperit dels homes—com així ho creiem—una engruna de lògica i en els pobles d'esperit socialment renovador hi resten encara dalers de perfeccionament i d'avenç social, quedarà totalment desmentit, puix el socialisme pendrà nova embranzida i influenciarà d'una manera directa els destins dels pobles que s'hauràn de dedicar a una recerca dels valors ideològics que la guerra haurà enderrocat i malmès.

Quan el moment de la pau arribi, nosaltres volem creure que els homes moderns, que els homes que en una pau justiciera, lliberadora i digna creguin, si volen basar l'organització de la societat damunt de fonaments humanament justos, no podran oblidar els principis socialistes ni fer abstracció de les aspiracions que el nacionalisme reclama, sinó que, ben al contrari, hauràn de dedicar-hi llur atenció i fer-ne motiu primordial de les seves lluites.

Catalanistes: Porteu LA NACIÓ a la fàbrica, al despatx, al treball i a tot arreu on pugui guanyar-se un català per a la Pàtria • Que la veritat sia coneguda i enmeni la voluntat del poble • • •

El jou espiritual

EL meu hoste, antic company de col·legi, camarada inseparable durant els anys de la primera joventut en la petita ciutat nadiva, va dir-me l'altre matí, tot desdijunant-nos:

—És una mania ben estranya la que patiu els catalanistes. Us heu posat al cap que Catalunya està enjouada i opremuda, i procureu convèncer els altres catalans d'aquesta fantasia vostra. Jo, permet-me que t'ho digui francament, no sé veure cap jou ni cap opressió a la nostra terra. Els catalans tenim els mateixos drets i les mateixes llibertats que els altres ciutadans d'Espanya. Vols dir-me on és aqueix jou i aqueixa opressió?

No vaig voler discutir amb el meu amic. Ell parlava de bona fè i no feia més que reflexar el seu estat intern. No se sentia enjouat ni opremut com a català. Per a sentir-se ferit en un sentiment, cal tenir viu aquest sentiment. I ell tenia mort el sentiment català.

Poc després d'haver pronunciat l'amic aquelles paraules ingenues, van portar-me el correu del matí. Hi havia tres cartes: una d'un parent, una altra d'un amic, una altra d'un conegut. Totes tres eren escrites en castellà horrible, puix no hi ha res més lleig ni més grotesc que la llengua castellana epistolar usada per la gran majoria dels catalans.

—Veus?—vaig dir al meu amic, allargant-li les cartes.—Tu no trobes cap jou en el règim català d'avui. Doncs, per mi, aquestes tres cartes de catalans, escrites en llengua d'altri, són una humiliació i una tristesa. Dins la petita vida quotidiana, jo he rebut avui, de bon matí, una punxada en els meus sentiments de català.

L'amic va mirar-me amb esguard incomprensiu.

Poc després baixàvem l'escala de casa. Abans de sortir al carrer, a l'entrada, damunt d'una cadira col·locada davant la porteria, hi havia una pila de diaris. Eren els dels veïns. I tots eren diaris de llengua castellana.

—Mira, aquí tens els diaris que els meus veïns llegeixen—vaig fer remarcar al meu amic.—Els diaris de Barcelona tenen un tiratge total d'uns 200.000 exemplars. Els dos diaris catalans que's publiquen, al costat dels dotze castellans, representen un tiratge d'uns 10.000.

—El cinc per cent—feu ràpidament el meu amic, que és comerciant.

—Exactament. Tu d'això en treus un tant per cent. Jo en trec una nova amargor per a la meua ànima de patriota.

L'amic m'adreçà novament una de les seves característiques mirades d'incomprensió. Érem al carrer. Aviat entràrem a una ampla via de la gran ciutat.

—Vés-te fixant—vaig dir-li jo.—Guaita els ròtuls dels establiments. Tots són en castellà, amb alguna rara excepció. I passem pels carrers de la capital de Catalunya... No et dol a tu això?

—A mi? Per què m'ha de doldre?

—Renuncio a explicar-te el perquè...

Seguirem caminant.

—Aquí tens una escola pública de primeres lletres—vaig observar-li signant un balcó.—És una *Escuela Nacional*. Allí dins ensenyen infants, els petits catalans, en una llengua que no és la llur. Això a tu no et fa rabia?

—No; ben al contrari. Crec que és un gros avantatge, per als menuts, que 'ls ensenyin el castellà.

—És que no es tracta d'ensenyar-los el castellà, sinó d'ensenyar-los en castellà.

—Ve a ésser el mateix.

—Amic, ara has dit una heretgia espantosa. No ets catalanista; però veig que tampoc ets pedagog.

Tot sostenint la conversa, pujàrem al tramvia. De tant en tant, assaltaven àgilment el vehicle els venedors de periòdics. La majoria venien un diari de Madrid, que era el que la gent més comprava. D'altres, a més del diari, venien un setmanari il·lustrat, també de Madrid. El meu company va comprar, sol·licit, el diari i el setmanari madrilenys.

Davallàrem del tramvia. A la Rambla i a les vies principals, els ròtuls cridaners se multipliquen. Quin estranger endevinarà, llegint-los, que aquí hi ha un poble que té un idioma propi, gloriós, distint del castellà?

Passàrem, tot caminant, per davant de dues o tres llibreries; als aparadors quasi no hi havia més que llibres castellans. Alguns cartells teatrals ens vingueren davant dels ulls; tots anunciaven, en castellà, obres castellanes.

Jo deia per mi: «No tenim raó de planye'ns quan se parla de «provincies» catalanes. Aquesta ciutat és la capital de Catalunya, tota plena de majestat històrica i actual. I, no-resmenys, estem en plena província de Barcelona.»

Vàreg acompanyar l'amic a algunes dependències oficials, on havia de fer gestions. Aquelles dependències eren, per son personal i per son esperit, colonies burocràtiques de l'Espanya centre-meridional. Hem parlat de «provincia»? Ens hem quedat curts. Aquesta és un règim, no ja provincial, sinó colonial. Jo no gosava comunicar al meu amic aquestes impressions, per la por de les seves mirades d'incomprensió i d'esbalaïment.

Ens encepègàrem a passar per davant de l'Universitat. Era dia d'exàmens. A les tres entrades de l'edifici hi havia bellugadits rotllos d'estudiants. Examinaven a l'Institut de segona ensenyança, i a les Facultats. Els alumnes duïen a les mans i a les butxaques programes, llibres, troços de llibres i plec d'aqueixes coses immundes que són nomenades *apuntes*.

—Tu, que no trobes cap jou en la vida actual de Catalunya—vaig dir a l'amic,—què en penses de la nostra ensenyança superior, donada tota en llengua forastera i amb esperit foraster, per professors forasters en llur majoria, com si Catalunya fos un poble inferior, com si no posseís una intel·lectualitat brillant, com si no tingués un esperit seu i una tradició de llum i de glòria? Què me'n dius de la vergonya d'estar excluida d'aquest casal la llengua catalana, en la qual escriviren alguns

dels homes immortals representats en les estatuës del vestíbol?

—Però—va exclamar l'amic en tò de protesta, tant desaforada li semblava la meua idea—és que tu ho dius de debò això? Què voleu els catalanistes? Que a l'Institut, a la Normal, a les escoles especials i a l'Universitat els catedràtics expliquin en català i els llibres de text estiguin escrits en català?

—Efectivament, això volem.

L'amic va indignar-se.

—Sembla impossible—va cridar—que un home de seny com tu, enecat per la passió política, defensi coses tant desbaratades! Un catedràtic, explicant la seva assignatura en català als alumnes? Seria tenir molt poca serietat. El català no es presta per a aqueixos menesters. I, després, llibres de Dret i de Matemàtiques i de Química escrits en català? Per a les coses de la ciència no serveixen les llengües populars i familiars com la nostra. I això ho dic jo, que l'estimo la llengua catalana; però m'agrada reconèixer en tot la raó i la veritat.

Vaig estar a punt diverses vegades d'interrompre violentament el discurs de mon amic. Més, comprenent que ell deia allò que sentia, vaig pensar que no era un motiu de debat, sinó un cas d'estudi. La superficialitat, la lleugeresa, l'ignorància, l'inconsciència d'una gran part dels catalans se manifestaven en ses frases deslligades i impetuoses.

Així és que no vaig tornar-li resposta. El meu silenci, acompanyat d'una certa melancònia consirosa, va fer-li creure que jo m'havia molestat per les paraules seves. Volent-me desagraviar, va canviar de tò, va agafar-me per un braç afectuosament i amb plena sinceritat va demanar-me que el dispensés.

Era migdia. Vam pensar que podríem dinar en un «restaurant». Entràrem a un establiment de la Rambla i, un cop entaulats, demanàrem la carta.

L'amic va començar a llegir-la i tot-seguit se li acudí una observació.

—Per quina raó s'ha d'escriure en francès els noms dels plats? Sempre he cregut que això és una cursileria. Què costaria posar aquests noms en espanyol, en el llenguatge del país?

—De quin país?—vàreg preguntar jo.

—D'Espanya.

—A Espanya no hi ha un sol idioma. Tu deus voler dir el castellà.

—Naturalment.

—Doncs, aquí a Catalunya no és el llenguatge del país. A mi, des del moment que aquesta carta de «restaurant» no està redactada en català, tant m'és que ho estigui en francès com en castellà.

—No és el mateix cas.

—Tu et molestes perquè el francès invadeix els «restaurants». I trobaves bé ara fa un moment que el castellà invadeix la correspondència, l'ensenyança, els teatres, les oficines, els carrers?

—És que el castellà és l'idioma oficial a tot Espanya.

—Com el francès és l'idioma oficial en l'art culinari.

El meu amic va riure.

Jo vaig continuar:

—Tu trobes que un catedràtic ha de parlar en castellà. Doncs jo trobo que un *maitre d'hôtel*, per a fer ple efecte, ha de nomenar

Alemanya de dins

Eduard Bernstein i la guerra

II

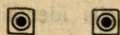
els seus plats en francès.—I, alçant la carta triomfalment, vaig aca-bar: — Mira: mentre aquí la gent se cartegi en castellà, i l'ensenyança es doni en castellà, i els diaris s'escriguin en castellà, i els expedients burocràtics es redactin en castellà, i els ròtuls dels establiments siguin escrits en castellà, jo trobo molt bé que les cartes dels «restaurants» estiguin escrites en francès. Per als catalanistes, això és una venjança...

Va comprendre l'amic les meves ironies. Però la lliçó de catalanitat que jo volia donar-li, crec que no la va entendre pas.

I, acabat el dinar, sortirem altre cop a les vies populoses... Novament vaig sentir la cridoria dels venedors de diaris i vaig veure els ròtuls dels establiments, els aparadors de les llibreries, els cartells dels teatres, els escuts de les apel·lades «Escoles Nacionals».

Una mena de pes m'afeixugava l'ànima. Sentia damunt meu el jou espiritual que oprimeix Catalunya. Jou que tants milers de catalans no senten i que per això mateix pesa més damunt els catalans que el sentim.

A. ROVIRA I VIRGILI

Llegiu i obreu

Hi ha homes que han sentit nomenar els títols de moltes obres sociològiques d'autors eminentíssims i les han volgut llegir totes, sense voler fer cas de l'època en que foren escrites. Això ha estat en perjudici del criteri del lector, car freqüentment, suggeriments per les tendències d'obres pertanyents a passades èpoques, s'han oblidat de fer-se càrrec de les obres modernes, que són les que gairebé sempre posen de manifest quin és la vida i organització que als pobles els pertoca desenrotllar en nostres temps.

Si aquells homes, juntament amb les aficions a la lectura, senten ansies lliberadores, és a la faïça d'algun escriptor que escrigué els seus conceptes en temps passats com ells se formen el seu criteri.

Hi ha llibres, escrits fa molts anys, que, per lluitar-hi i desenrotllar-s'hi totes les forces de la vida humana, són dignes, digníssims, d'ésser llegits i comentats pels homes; però succeeix que els seus lectors, admirats de les teories o doctrines que s'hi sustenten, s'hi estanquen per tota la vida i, a l'estancar-s'hi, l'avenc social de la seva patria també se'n ressent i en surt perjudicat.

Aquí, a Catalunya, hi ha molts homes que al parlar-los de nostra terra i de nostre moviment nacionalista no'n volen saber res. No senten cap entusiasme per la llengua catalana i el respecte llur, i molts n'hi ha que, en català, res llegeixen ni volen llegir. És que les lectures desnacionalitzants els han enterbolit el cor i la pensa.

Cal que els homes, al llegir, se facin càrrec dels corrents ideològics dels temps moderns i busquin la manera de fer aplicació pràctica del fruit de llurs lectures al respecte poble. Si així ho fessin, veurien que el nacionalisme és ideal moderníssim que cap home aïmat de les transformacions socialment lliberadores pot mirar amb indiferència.

El nacionalisme, junt amb el socialisme, representa l'esperit lliberador dels pobles i dels homes; per tant, aquells que us vanteu de no tenir patria, de no voler professar ideals polítics, llegiu als moderns definidors del socialisme i del nacionalisme; deixeu d'estar envoltats amb l'auriola de vestra obra predilecta; obriu de bat a bat els ulls i el cor, deixant que entri ben endintre la remor del temps lliberador que passa i sereu dels nostres...

A. BACHS I GABRIEL

TANT com més van passant els dies, se va fent una major claretat en la ment d'en Bernstein. De mica en mica i a l'inrevés de molts companys seus de la Social-Democràcia als quals sugestionava la brillantor de les espases vencedores, a Bernstein se li va apareixent la veritat nua. Per ell, la temença a la Rússia no explica ni justifica l'abominable agressió contra la Sèrbia, ni la violació de la Bèlgica i el Luxemburg, ni l'invasió de la França, ni els actes de violència contra els combatents, ni els criminals atentats contra els indefensos. Ell ha llegit, ell ha vist, ell ha estudiat els esdeveniments i ha comprès que la raó, que la justícia no era pas la causa dels Imperis centrals. I la seva ploma ha llançat un reny mascle als seus companys socialdemòcrates. «No, no us podeu apartar dels principis de l'Internacional obrera—els diu—; no podeu fer ús dels oportunismes en la manera de pensar, puix la veritable democràcia socialista, abans que tot, deu haver de defensar el dret dels pobles i el dret dels individus, car és aquesta «la qüestió de totes les qüestions» i l'afirmació que l'Internacional, per a ésser forta i útil als homes i necessària als pobles, ha de mantenir-se amb tota sa integritat contra el dret de la força.»

Heu's-aquí transcrits les més brillants paragrafades d'un article d'en Bernstein aparegut al *Vorwaerts*:

«Nosaltres, socialistes, no hem acceptat mai certes concepcions de la força. Per exemple, no hem cregut mai que sia indigne d'una gran potència l'acceptar, en un conflicte amb un petit Estat, la decisió o dictamen d'un tribunal d'arbitratge. Per nosaltres, la força no ha de servir per a res més que per a fer efectius i garantir els drets dels pobles i dels individus, però mai, ella — la força —, sota cap títol, pot fundar, amb dret ni raó, privilegis de classes, com tampoc se l'ha de fer servir per assegurar la dominació d'un Estat damunt d'altres Estats del món civilitzat.

»Podem abandonar l'idea mestressa de nostra política exterior, que consisteix en ins-

tituir una política democràtica entre els pobles, en substitució de la política imperialista, de violència entre classes antidemocràtiques de nostra societat?

»Ningú pot acceptar, amb consciència o no, el nou mot d'ordre que's tanteja de donar al socialisme: «és necessari canviar de pensar».

I en Bernstein, després de significar que s'han oblidat dels principis essencialment socialistes fins els de l'extrema esquerra, diu que «l'oportunisme en la manera de pensar és una pesta i la més endanyadora de les reaccions». Dona als socialistes el consell de romandre fidels als antics principis, i, a l'acabament, arriba a ço que atany a l'esdevenidor de l'Internacional obrera amb aquestes conclusions interessants:

«Podem tenir la seguretat que l'Internacional de la classe obrera és viva i que rescabalarà sa força entera. Més, cal confessar que encara no ha arribat l'hora; que aquest resultat no es pot esperar fins que nosaltres, socialdemòcrates alemanys, no donem proves que no hem pas canviat de pensar —ni estem disposats a fer-ho—en això que atany als principis essencials de nostre credo, quals principis han decidit el caràcter de l'Internacional, i sens el manteniment infrangible dels quals seria una farsa la seva existència. *Aquests principis comprenen el dret a la vida i el dret a la lliure disposició d'ella mateixa de tota nacionalitat que tingui el sentiment d'esser-ne una i hagi desenrotllat sa vida pròpia.* (1).

»Es cert, però, que el dret de les nacionalitats no és el dret únic; té els seus límits.

»Més aquests límits no deuen pas haver d'ésser determinats per un dret creat per la força de la conquesta, sinó pel dret internacional dels pobles, bo i tenint per base els lliures tractats de les nacions civilitzades, arribades a posseir consciència de llur solidaritat. Defensar amb totes ses forces aquesta idea de justícia, el dret de la lliure disposició d'ells mateixos per a tots els pobles, dintre l'unió de les nacions, aquest és, avui, el deure particular de la Social-Democràcia; aquesta és, avui, per ella, la qüestió de totes les qüestions.»

Aquest article no deixa lloc a dubtes. En Bernstein fustiga els oportunistes, els contemporitzadors amb el règim de la força, bo i sostenint ço que deu haver de sostenir tot socialista concient.

Aquest article provocà, de part certa premsa alemanya, una serie de blasmes, com els llançats contra Haasse per son discurs contra la política del 4 d'Agost, així com els que soporten en tota ocasió tots els que componen la minoria socialista.

Després del discurs de Haasse i de l'article d'en Bernstein, *Preussische Kreuzzeitung*, diari conservador, escrivia: «... tenim el dret de reservar-nos nostra actitud vers la Social-Democràcia fins en havent acabat la guerra...» L'ombra de les lleis d'excepció ennegreix l'horitzó de l'obscur cel d'Alemanya. — P. rai.

(1) Com se veu, aquests principis estan completament sustentats pel Missatge del 3 de gener, aprovat pel Consell General de la Unió Catalanista.

MIGRANYA,
DOLORS NEURALGICS,
FEBRES, Etc.

ES CUREN AMB

KALMINE

En venda: Centre Productes Farmacèutics del Dr. Andreu, J. Uriach i Cia.,
J. SEGALÀ

Al detall: En totes les farmàcies
CAPSES D'UN CATXET: 35 cènts.

GUAITA

EXCEPTUANT els polítics militants, a tots els catalans que parlen de política us respondran amb frase d'avorriment o amb un gest de menyspreu, car, en general, es té un concepte tant baix de la política, que s'adueixen sobrades raons demostradores de l'acert en mantenir la deria de l'aversion.

El que no s'ha fet, el que no s'ha, és la necessària distinció entre la política que patim, la política espanyola, i el que en síntesi és la política o sia el governament dels pobles. I no és estrany, que, en general, la distinció no hagi sigut feta, puix bona part de catalans acceptaren com a polítics de Catalunya als regionalistes i als dits nacionalistes republicans, i tots junts, han demostrat ésser no res més que polítics espanyols radicats en nostra Terra, vivents representació d'aquelles accions mancades de formals raonaments col·lectius a que tant acostumats ens tenen els més genuïns dels polítics espanyols, car la política espanyola no té altra finalitat que guanyar el poder, el qual vol dir, i diu, que precisa guanyar eleccions, i a aqueixa acció queda tot subditat.

N'és bona prova, en uns, l'unir-se amb els anomenats radicals (?) per a l'únic objecte de guanyar eleccions enfront dels altres. I en els altres, els regionalistes, la llur constant acció de fer i desfer unions, pactar, desfer els pactes i tornar a pactar per a l'objecte únic de guanyar eleccions.

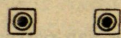
L'acció en aquest sentit dels anomenats nacionalistes republicans, ells mateixos l'han prou explicada; l'acció en el mateix sentit de part dels regionalistes queda explicada en els articles del fill d'En Maura i d'En Cambó en controversia.

Tot ço que ambdós diuen, és no res més que la pròpia essència de la política espanyola, el tanteig, l'oferta, la demanda, el pacte, l'incompliment del pacte i el no saber qui han sigut el tantejador, l'ofertor, el qui ha demanat ni el que no ha complert el pactat. Ço que sempre resta en peu, empró, és que hi ha hagut pacte, base on s'apoya tot l'engranatge polític de l'Espanya centralista.

L'arribar a poder pactar és la finalitat qui sobrepuja a l'interès electoral, i per això aqueixa funció de la més gran civilitat en els pobles lliures, devé aquí una actuació que a molts avorreix i a tots fatiga.

Clar que aqueix erroni concepte de la política cal desvirtuar-lo, però hem de convenir que sols podrà realitzar-ho el nucli social que no tingui per finalitat el pactar, que no cregui per finalitat l'acció electoral, sinó que portant una missió social a realitzar, qual idealitat vol

que prengui forma en la vida col·lectiva, accepta com a mitjà la funció electoral per tal que a la vegada que demostra el nombre d'adeptes a les seves doctrines renovadores, el porta a influir en la vida de la col·lectivitat d'una manera efectiva.—F.

La nostra premsa

Nacionalisme i Educació

ELS que aspirem a una Catalunya gran d'espiritualitat sabem bé prou que aquesta deu afiançar la seva obra en els ciutadans que la formen. Els pobles quals individus no posseeixen la fortitud necessària per a mantenir llur personalitat a l'eixopluc de males influències no exerciran la seva influència en el món i no gaudiran la grandesa espiritual que els farà dignes de l'admiraació i respecte de l'humanitat.

Es per això que, adjunta a la feina de la dignificació col·lectiva de nostre poble i fins en primer terme, devem curar de la dignificació individual dels catalans i, d'una manera preferent, la de les generacions que pugen, ja que elles són les destinades a fruit del règim de llibertat que ha de fer de Catalunya el poble digne d'ocupar el lloc reservat als pobles lliures.

Els que hem estudiat l'actual situació de la nostra patria sabem bé prou que adoleix, ara, de defectes dels quals devem espurgar-la si volem que Catalunya s'organitzi en el sentit de portar a la pràctica els principis humaníssims que sustenten l'idealitat nostra. I sabem també que aquests defectes deuen combatre's en els fonaments, que devem cercar en les arrels que nodreixen la vida espiritual catalana.

Hem descuidat la que devia ésser feina primordial del nacionalisme: la creació i sosteniment d'escoles basades en els principis que sustenten l'ideal català.

L'escola és l'element primordial per a la formació dels futurs ciutadans, car en ella és on se desenrotllen les primeres activitats i se despertten els sentiments dels infants. I l'escola, a Catalunya, l'hem tingut totalment descuidada, deixant-la en mans d'un Estat que l'ha utilitzat amb força cura i pràctics resultats com a element desvirtuador de l'ànima del nostre poble.

Es vergonyós que el poble català, que tantes proves de virilitat i energia té donades, no hagi procurat arrancar de mans de l'Estat, si no l'ensenyament primari, quan menys, mides que no pugnessin amb la nostra dignitat de catalans. Aquí, on, quan perilla una partida de l'aranzel, hem sentit clamar contra el govern de l'Estat; que quan se'ns neguen concessions econòmiques s'organitzen protestes i es mença amb determinades actituds, hem restat creuats de braços i no hem aixecat cap clam en problemes que són una ofensa i un perill pel nostre poble. Combatem aquestes actituds? No. Però ens dolem que els mateixos procediments no s'empleïn en el referent a la vida espiritual del nostre poble.

Fins que això vingui i per a contrarrestar les influències de l'escola oficial, és precis que tot nacionalista s'imposi el deure de contribuir al sosteniment d'una escola, i els Centres Nacionalistes procurin, en primer lloc, la fundació d'una escola, on els infants puguin formar-se vers ciutadans, coneixedors dels deures que com a catalans i com a homes tenen vers la humanitat.

(De La Falç, de Balaguer.)

Obra estèril

SEGONS Plutarc, quan el rei Mitridates se queixava a En Marius de l'acció brutal dels romans, aquest general va contestar-li: «Roma vol ésser obeeida; fes-te, més fort i poderós que ella, o, en cas contrari, obeeix el que ella et mani».

Heu's-aquí una lliçó profitosa per a tots aquells pobles que senten pesar damunt de ells la llosa feixuga del centralisme.

Els estats, emparats per la força, volen ser obeïts, i els pobles que sota d'ells sofreixen impositcions contràries a llur manera especial d'ésser, no deurien queixar-se mentre no posseïssin la força suficient per a fer-se respectar.

Vui dir amb això que'ls pobles naturalment constituïts, aquells que tenen una personalitat pròpia que'ls identifica i els afirma, tenen el deure absolut d'enrobustir-se, de preparar-se, de fer-se capaços del que's necessita per a fer via pel camí de les grans renovacions legislatives i el just governament interior d'una nació.

L'autonomia d'un poble necessita una preparació altament perfeccionada, per a donar estabilitat a l'organisme nacional que representa.

Fixeu-vos en les lluites polítiques actuals, i sols trobareu en el fons d'elles una finalitat: posseir, manar, enlairar-se amb superioritat absoluta per a disposar en sentit propi i negant la lliure acció que afirma a l'home en les diverses manifestacions de la vida.

Poques vegades trobareu qui, poguent fer-ho, li parla al poble amb aquella concepció d'idea que'l prepari i disposi per futures lluites, car els oradors d'avui no són com Pericles, que abans que ningú parlés al poble, exclamava: *pensa que vas a dirigir la paraula a homes lliures*.

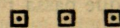
Certs oradors d'avui dia fan tot el contrari quan és troben davant del poble, puix creient-se superiors a ell, enlloc d'explicar-los la raó que fonamenta la veritable acció de les idees, pensen, en aquell moment, que el poble pot ser una arma poderosa per esgrimir-la en contra l'adversari, no de les idees en el més pur afecte que'l cor les sent, sinó d'aquell adversari personal que li disputa el pedestal on ell vol enlairar-se.

D'aquesta manera resta el poble en la ignorància, i la veritable concepció de les idees no és per ell capida amb la intensitat deguda; l'impotència obra pas a la humiliació i al servilisme, i les nacionalitats resten desfetes i confoses en la barreja inharmonica dels grans estats emparats per la força.

Mentre'l poble no capeixi la intensitat social del nacionalisme, tota l'obra que realitzi resultarà estèril i quedarà anul·lada per la tirànica inconsciència dels individus, pitjor que la ferrea força dels estats dominadors.

Biblioteca de Comunicació
i Hemeroteca General

AGUSTÍ PEDRET I MIRÓ

I LA RUSSIA?

Baix el precedent títol en Emili Vandervelde ha publicat en les planes de l'Humanité, d'on nosaltres l'hem traduït, l'interessant article que transcrivim: Les afirmacions que en Vandervelde deixa estampades en el seu article, no convenceràn, potser, als que redacten i segueixen el Vorwaerts de Berlin, orgue central del Partit Socialista alemany, que's permeté fer certes objeccions que en Vandervelde refuta degudament, però estem segurs que convenceràn a tots els homes d'esperit expansiu que, rebutjant les tiranies que'l tzar i el govern de Rússia representen, avorreixen l'esperit de dominació que'l kaiser i el seu poble voldrien imposar al món.

EN un dels seus darrers números el Vorwaerts té la bondat de prodigarme consells: jo dec haver de mal-fiar-me de mon temperament, de abstinir-me de pujar massa sovint a la tribuna, no entusiasmar-me en dir coses «les quals el bon sentit no pot pas sotscriure» i, sobre tot, tenir cura de procurar no ésser més ministre d'Estat que socialista!

Es cert que, com a belga que soc, tinc dret a la indulgència. Nosaltres tenim raó d'estar fora de nosaltres mateixos. Hi ha a favor nostre circumstàncies atenuants. La invasió de Bèlgica no deixa d'ésser una operació de policia una mica terrible. Més la paciència de nostres «genossen» de l'altra banda del Rhin té límits i jo acabo de posar-la a dures proves.

No gensmenys, jo hauria dit, el 14 juliol prop-passat a Saint-Denis, aquesta enorme nicietat: «que l'imperi rus era una força de lliberació».

Tot seguit jo m'hauria permès pendre la paraula a Londres, en un miting socialista, on nostres camarades de l'«Independent Labour Party», no hi eren pas representats.

Sobre aquest segon punt vaig a replicar. Jo no he parlat al miting de Londres del «Queen's Hall» perquè jo era a Milà, anc que jo tenia, és cert, els propòsits de parlar-hi, però no com a president del comitè internacional, sinó com a militant belga amb en Cachin, amb en Hyndman, amb en Hodge del Labour Party. I si jo hagés parlat, no hauria pas dit res més que això que'ls delegats de l'I. L. P. havien dit, amb nosaltres, en la resolució de Londres.

En quant a l'altre prejudici, jo reconec que si jo hagés usat el llenguatge que se me atribueix, el Vorwaerts no... faria una injustícia al picar-me'ls dits. Jo no he dit res semblant i, en lloc de recollir una frase d'un extracte de mon discurs, hauria sigut més equitatiu donar una mica de crèdit a mon bon sentit. No ha sigut pas del Govern rus que jo he parlat a Saint-Denis, sinó del poble rus.

Nosaltres sabem ben bé que, al menys els directors del poble rus, durant els primers mesos de la guerra, no han après res ni han oblidat res: els Finlandesos, els Polonesos, els jueus, els membres de les primeres Dumes, els revolucionaris retornats de son exil a Sibèria, són presents per a dir-nos-ho. Els governants russos són, avui, ço que foren ahir. Més a Rússia no hi ha solament governants. Hi ha el poble rus que estimem, que aimem, que admirem i del qual saludem l'heroisme impassible i toçut que té.

L'any passat a Petrograd algú em digué: «La Rússia és la més gran democràcia del món, dirigida per una colònia alemanya, que és la cort».

I és veritat, molta veritat, aquesta afirmació paradoxal. Tots els reaccionaris d'alentorn del tzar no són pas uns Junker d'origen alemany, de les províncies bàltiques, però tots els Junker de la Bàltica són uns reaccionaris de la pitjor espècie.

Per altra banda, referent a ço que és el poble rus, jo he dit que hi ha més força revolucionària en un dit d'un obrer de Moscou o de Petrograd, que dins el còs, el cor i el cervell, tot junt, d'un membre de la majoria del «Vorstand» alemany.

Després, el poble rus tot sencer—faig cas omís d'excepcions ínfimes—prefereix la guerra amb el tzar, a la pau amb el kaiser. I es dóna compte de que aquesta guerra no és una guerra dinàstica, sinó que és una guerra nacional, de la qual n'espera sa pròpia lliberació.

Se m'objectarà, sens dubte, que si Rússia ha fet algunes concessions a l'esperit lliberal, això no ha sigut pas a causa de les victòries, sinó de les desfetes de les armes russes.

Jo no dic el contrari. Jo admeto que les desfetes de les armades del tzar serveixen, en aquest moment, la causa de la llibertat a Rússia, com la desfeta de les del kaiser servirà la causa de la llibertat a Alemanya.

Ademés, quan parlem d'una guerra de lliberació, quan diem que la «Quadruple-Entente» es bat per la llibertat, i se'ns diu: «I la Rússia?» jo no em limito a respondre: «I la Bèlgica?» Jo demano que's comparin els dos blocs que's combaten.

A un bloc m'hi trobo, amb el tzar, si, però també amb el poble rus, i tot ço que hi ha de lliberal a Europa. A l'altre bloc, després de l'abdicació de la Social Democràcia alemanya, no hi queda res més que els representants dels tres absolutismes, atemperats pel mitjà d'una caricatura del règim parlamentari: Guillem II, Francisco Josep i Mahomet V.

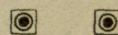
Si la Quadruple-Aliança s'emporta el triomf, les influències lliberals, per la força del nombre, prevaldràn. Si per dissort d'Europa i del món, les monarquies centrals, apoiades pel Gran Turc, arribessin a triomfar, seria l'anorreament, durant molt de temps, de la democràcia a Europa.

Heu's aquí, mica més o menys, ço que jo diguí a Saint-Denis i arreu.

El Vorwaerts m'aconsella de no dir-ho més. Jo li remercio sos consells. Més, no'ls seguiré pas. A ningú del món li agrada estar amordaçat.

Ell me demana també «d'obrar més favorablement sobre els meus camarades francesos, que están manifestament, sota la meua influència». Això, en veritat, és fer-me massa honor.

La veritat és que belgues i francesos estem units com els dits de la mà per a defensar-nos contra una mateixa agressió, i que romandrem units, vingui el que vingui, per defensar-nos i per a lliberar-nos.

Correu de Catalunya Sant Hilari Sacalm

NOSTRE estimat amic Andreu Nin dorà, diuuns passat, una conferència de propaganda socialista, a la societat de busqueros d'aquesta població.

El distíngit conferenciant, qui, amb justes paraules d'elogi, fou presentat per en Ninell, en nom de la Junta, explicà, amb frases fàcils i eloqüents, en què consistia l'ideal socialista que nasqué, formant un còs de doctrina, amb el manifest comunista de Marx i Engels, que plantejà la lluita de classes, afirmà com a única font de riquesa el treball i, en conseqüència, establí la consciència de classe. El socialisme no és solament una reivindicació econòmica, sinó que vol aquesta per tal que tots puguin posseir els beneficis espirituals a que tenen dret.

El socialisme, que, fonamentalment, és reivindicació econòmica — socialització dels elements de producció — no admet cap unió amb la burgesia, tingui aquesta l'ideal polític que vulgui.

Rebutjà les doctrines falses de pau i de conciliació i l'anomenat socialisme catòlic, que sovint és una manera d'enganyar a l'obrer. La resignació que's predica és una teoria malaltica, perjudicial; no'altres no ens resignem, perquè coneixem els remeis que han de guarir el mal social; ni admetem que el treball sigui un càstig.

Explicà el liberalisme burgès, que nasqué amb la Revolució Francesa, que tants beneficis ha produït, però que's deu rectificar, i no soluciona la injustícia social. Ella, al costat dels drets individuals, proclamà la justícia de la propietat privada. L'ideal socialista és combatre la burgesia, no precisament els burgesos, ni terir odi a determinats burgesos, com certs anticlericals volen «menjar capellans» de comunicació.

En Nin continuà la conferència exposant les reformes que mentrestant poden obtenir-se, mitjançant la cooperació, el sindicalisme i l'acció política. Primerament, cal als obrers unir-se per a vèncer, sacrificant-se, si convé, per a constituir

Tallers Gràfics

Josep Sabadell & C.^a

Stat. en Cta.

Obres de text = Revistes = Periòdics
Fascicles = Catàlegs = Circulars = Factures = Talonaris = Memoràndums = Esqueles mortuòries = Targetes i tota mena de treballs comercials

Casa especial per a Carnets = Calendaris i Etiquetes en relleu

Mostruaris de totes menes i Llibres ratllats
Relligats de luxe i econòmics

Mallorca, 257 bis-BARCELONA

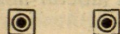
TELEFON 7210

un fons social. En les vagues cal tenir prudència per a no malmetre les organitzacions, com ha passat alguna volta. Cal enfortir-se, per a assegurar el triomf. La cooperació ha estat combatuda; però des del moment fa un gran bé, no solament perquè assegura la baratura i bona qualitat dels productes, sinó que, no repartint-se els dividends, enforteix el tresor de la societat, el qual pot destinar-se a escoles, construcció de cases barates, casal social, etc. La cooperativa deu ser un temple on l'obrer hi trobi també el pa espiritual. Enjuqueu-vos, obrers; enfortiu la vostra personalitat, que fareu molt pel triomf.

El socialisme és una orientació cap endavant, i vol implantar no de cop i volta l'ideal—cosa impossible—, però sí anar instantant totes les reformes d'avenç social i polític fins a aconseguir la possessió del poder polític per la classe treballadora, l'abolició de la propietat privada i la socialització dels mitjans de producció. L'obrer deu lluitar com a ciutadà per mitjà de l'acció política sense barrejar-se ni al·lir-se amb cap partit i menys amb els reaccionaris. Ha de defensar l'autonomia de Catalunya i estimar la llengua pròpia, el gloriós idioma català. Cal fer lliures els homes i els pobles.

Al·ludí l'actual guerra que no significa el fracàs del socialisme. L'únic que ha fracassat és el cristianisme que amb vint segles d'existència no ha pogut evitar-la. Aquestes hores i les que seguirà a la guerra, són les del socialisme i del nacionalisme. Siguem nacionalistes—acaba dient—no accepteu el jou de l'idioma que'ns imposen, com a sers esclaus, estimeu la Nació Catalana. Siguem constants i tinguen fe en l'ideal.

El conferenciant va ésser escoltat amb devota atenció i molt aplaudit. Li feren costat els individus de la junta de la societat i entre ells el regidor Sr. Baset, perteneixent a la mateixa.—C.

L'actuació obrera

LES entitats obreres que concorregueren a l'assemblea que, per a enterar-les de l'origen i desplegament del conflicte de Reus, tingué lloc en aquella ciutat, el dia 15 del passat mes d'agost, han publicat un manifest, dirigit a la classe obrera, explicant detalladament el curs del conflicte i reclamant estreta solidaritat per als obrers reusencs que d'una faïç tant virilment digna han suportat una tant exemplar lluita en pro de l'organització obrera.

D'aquest manifest volem transcriure'n el següent paràgraf:

«S'ha dit, amb la manifesta intenció de desvirtuar el conflicte de que parlem, que es tractava d'un moviment polític dirigit per «mans ocultes» i en el qual s'hi havien barrejat «elements revolucionaris». És la fórmula que s'emplea contra tots els grans moviments, quan les autoritats i concions no han pogut desmoralitzar-los. Nosaltres, doncs, contra les insinuacions que la premsa, de complicitat amb els patrons i autoritats, ha publicat, hem de fer constar, a fi que llueixi la veritat amb tota sa puresa, que sols se tracta d'un conflicte purament obrer, sostingut amb fermesa i afrontant tots els grans sacrificis, per tal que sigui respectada i reconeguda la personalitat de les organitzacions obreres. Per això es lluita.»

Darrerament, la Societat d'Obrers Perruquers-Barbers ha celebrat una reunió de delegats; per a tractar de la instal·lació d'establiments regits per l'entitat La Unica i administrats per un Consell elegit per una assemblea general de delegats obrers.

En la reunió de que parlem, per unanimitat, s'acordà posar a la venda unes accions econòmiques, destinades a cobrir les despeses que la instal·lació d'aquells establiments ocasioni.

Al teatre del alneari, de Tortosa, s'ha celebrat un míting per a tractar de la manera de demostrar la solidaritat dels obrers tortosins amb els vaguistes reusencs.

En dit acte, al que hi concorregueren nombrosíssims obrers, s'acordà declarar-se en vaga si no es solucionava satisfactoriament el conflicte que tenen plantejat fa tantes setmanes els obrers de Reus. Hi regnà gran entusiasme.

Un telegrama de *La Veu de Catalunya*, parlant de la vaga de Reus, diu:

«Celebrada la reunió convocada pel Comitè de vaga. S'acordà la vaga general. La Guardia Civil va fer desocupar el local i posà presos al president Mestres, al Palljà, al Balanà i al Marimón, tancant los a la presó. Potser l'empresonament del Comitè senyala ja el final de la vaga. Veurem.—C.»

Així mateix: Al «fulano», al «mengano», com si es tractés d'una caterva de pinxos professionals del desordre, l'empresonament dels quals fes més fàcil la solució del conflicte.

Que no els nomenin «separatistes» als de *La Veu*, puix tot el més que fan és separar-se de Catalunya, actuant ben castíçament a l'espanyola cada vegada que un conflicte obrer es manifesta a la nostra terra.

Tenim por que la vaga de Reus s'acabi violentment, puix s'hi han posat entremig elements perturbadors. Ens referim al governador de Tarragona.

Vegí's si tenim raó. Estant reunida la comissió de vaga amb bon nombre de obrers—reunió avisada amb l'anticipació de guda a l'Alcaldia—feren irrupció en el local, la policia i la guarda civil amb ordre de suspendre l'acte. Damunt d'aquesta arbitrarietat, per si no fos prou, foren detinguts tres individus i els restants, tractats com a vulgars criminals, foren catxejats i obligats a sortir del local amb les mans altes fins a una plaça a cinquanta passes del lloc de reunió, i per entremig d'un cordó de guardes civils.

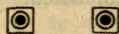
Els obrers estaven reunits per a proclamar la vaga general—cosa absolutament dintre de la legalitat—i l'intromissió violenta de l'autoritat ha estat el primer acte il·legal que s'ha produït a Reus d'èrca de la vaga.

Si's obrers de Reus se deixen portar cap al camp que convé als seus enemics—el de la violència—corren perill de perdre'l plet. Només el manteniment de l'actitut civilíssima dels vaguistes pot oposar-se a la força de la violència. No hi ha força més ferma i civil que la del pacífic i menaçant creuament de braços.

Es interès de tots els obrers de Catalunya, que la vaga de Reus se solucioni ràpidament amb el triomf de les aspiracions d'aquells proletaris.

Per això, mentre la solució no vingui, tothom ha d'abstenir-se d'acceptar feina per aquella Ciutat.

El qui no pugui ajudar econòmicament als obrers de Reus, al menys, que no vagi a entrebancar-los fent d'«esquirol».

COM VIU L' OBRER

♦ ♦ A BARCELONA ♦ ♦

El número extraordinari que tractant aquest tema prepara LA NACIÓ, serà importantíssim. Prestigioses personalitats de la nostra col·lectivitat política, tractaran de la qüestió en els seus aspectes més interessants i necessaris per a exposar, amb tota lleialtat, el miracle del viure del nostre proletariat. Fins ara s'han senyalat per a ésser-hi tractats especialment, els següents temes:

Aspecte general.—Els jornals en relació amb les subsistències. —L'habitatge obrer. —Higiene industrial. —Cooperativisme. —El treball de la dona. —L'ensenyament dels fills dels proletaris. —El vici flamenquista. —L'obrer malalt —L'explotació de l'infància. —L'invalidesa.

AL VOL

FA uns quants dies hi hagué una altra desgràcia causada pel tramvia. Com quasi sempre, la produí el carruatge remolc.

De les desgràcies causades pel tramvia, el tant per cent de les ocasionades pel remolc és tant considerable, que s'ha d'insistir en remarcar-ho, perquè és ben clar que sense tramvies remolcats s'estalviarien un gran nombre d'accidents, quasi sempre mortals.

Més, l'interès econòmic de les empreses ne patiria, i no res hi ha que fer. Primer és atendre a la riquesa que a la vida humana; encara la societat es troba organitzada tenint per principi la riquesa individualista i no donant a la vida humana ni la més petita valúia.

Els combois amb remolc estalvien obrers i altres despeses; i com l'objecte és guanyar diners, augmentar el tant per cent que's reparteix, que hi hagin les desgràcies que's vulgui. Qui plori, que plori; al mort que l'enterrin.

L'Ajuntament no havia d'haver concedit el remolc per Barcelona, que ja ben bé per endavant sabia—tothom ho sab—que la majoria dels accidents tramviaris vénen dels remolcs.

Per això cal anar a la municipalització. El règim econòmic individualista, en totes ses manifestacions és cruel i inhumà. El món se'n cansa d'aqueixa oposició tirànica de l'individualisme que converteix els homes en objectes mancats, no sols de valúia econòmica, sinó també, i això és insuportable, de valúia de vida, de valúia moral, de valúia de sentiment.

Va a fer un any de l'epidemia de tifus, que per a vergonya de molts i, més que vergonya, gran responsabilitat, afegí a nostra Barcelona. Aquella epidemia, que no havia d'haver-hi estat, al menys podia haver estat un avís per a que, tirant-s'hi de cap l'Ajuntament, havés acabat amb l'endemia d'infeccions digestives que encara patim i que a cap ciutat del món que's tingui per civilitzada hi és, perquè tant les endèmies com les epidèmies no més les sofreixen les urbs governades per i capacitats, per dolents, o per dolents i incapacitats conjuntament.

Arranjan, després de l'epidemia, les conduccions de l'aigua de Moncada; molt bé. Però no res se fa per a que Barcelona no pateixi endemia diguem-ne tifòdica; molt malament. Quan seny i bondat governin a Barcelona ro hi haurà cap mena d'epidèmies ni endèmies. La medicina ja ha averçat prou per a oferir principis d'higiene pública que assegurin la sanitat de les urbs; i quan les urbs són administrades prescindint de tals principis és que les governa la desviació moral.

La justícia històrica i la consciència històrica s'alarmen i puneixen als individus que per apassionament o per altres modalitats psíquiques anormals realitzen agressions homicides; més ni la consciència històrica del poble ni la justícia històrica reaccionen enfront de tants i tants homicidis que podrien ésser evitats i que's realitzen per l'agressió de microorganismes, que en els principis higienics i en l'administració pública hi tenen, tant petits com són, els que'ls governen com volen, els que són els veritables responsables dels homicidis que cometen.

I és que'ns trobem en uns temps tant endarrerits encara, que només ens escruixeixen les morts violentes i no'ns mouen a defensar-nos qualsevol altra faïç de matar germans nostres o de no evitar que's morin abans d'hora, que és el mateix.

Aquí a Barcelona s'hi publica una Revista de medicina, catalana i en català, que és els *Anals*

de l'Academia i Laboratori de Ciències Mèdiques de Catalunya; doncs bé, en aqueixa Revista hi ha una secció—la «Cònica»—a la que el problema de les infeccions endodigestives de Barcelona s'hi discuteix des de fa uns quants mesos admirablement. Cal recomanar a l'Ajuntament de Barcelona que se n'enteri. Des de LA NACIÓ s'ha de dir que tantost acabi la polèmica, que's publiqui en folletí apart i Barcelona que judiqui.

La segona part s'inicià amb l'«*Spiritu gentil*» i «*Lucevan le Stelle*» per nostre ja eminent compatriota, el tenor Hipòlit Làzaro, del gran teatre Colón, i ho sabé expressar tant magistralment, amb tanta sobrietat i riquesa de detalls, que l'auditori esclatà en una ovació formidible, corresponent ell a la distinció amb noves filigranes de la seva gorja privilegiada i encara el públic, insaciadament, l'aclamà amb frenètica vehemència.

La senyora de Guitart, acompanyada a piano pel seu espós, el professor Guitart, cantà amb amor les exquisides mostres de nostre carçoner popular «*L'estudiant de Vic*» i «*La filadora*» i l'excels plany del gran Verdàguer i mestre Vives «*L'emigrant*». Se l'aplaudí ben justament.

El célebre violoncel·lista senyor Vilaclara executà «*Serenata*» de Squire i «*Vita*» de Potter habilitíssimament, matificant-les detalladament, sense afectacions ampuloses i ho comprengué així l'auditori, ja que premià les sublimitats de l'il·lustre violoncel·lista català amb un clamoreig fervorós, obligant-lo a desgranar una nova producció.

La senyoreta Agna Granel, acompanyada a piano pel seu mestre, el venerable senyor Goula, cantà de una faïç admirable un fragment de «*La Traviata*», obtenint una ovació eixordadora que durà llarga estona.

L'eminent violinista belga A. Maurage, qui en sa «*tournee*» d'art per les Amèriques es troba a Buenos Aires on ha donat una serie de concerts en el teatre Odeon, contribuï, també, amb el seu concurs valiosíssim, executant dues composicions originals i la Danse n.º VIII, de Sarasate, obres que sigueren acollides amb espontànies manifestacions de simpatia.

I completà aquesta part la senyora Weemaes, distingida professora belga, cantant «*La Brabançonne*», himne belga, abraçada a l'ensenya santa de la seva Patria. El públic, que escoltà a peu dret, l'ovacionà amb aclamacions a la Bèlgica, martre de les llibertats dels pobles...

La tercera i darrera part, a càrrec de la massa orfeònica, tingué esplendorosits apoteòsiques. Les tres seccions, que formen un total de 150 executants, intervingueren en totes les obres, «*La nit de l'amor*» i «*L'empordà*» sardanes de Morera, «*La mare*» de Marcet, «*Motet op. 102*» de Bach, «*El bes desitjat*» de Narcisa Freixas i «*La Patria nova*» de Grieg.

La tasca dels choristes, de molt mèrit, i la intel·ligent direcció del mestre, En Josep Vilatorrà, sigué comentada amb grans elogis. L'orquestra també contribuï a l'èxit.

El cartell anunciant el festival, degut al l'apic del distingit artista Joaquim Algueró, és del més acabat que hem vist del seu autor: Dos infants fugint, esmampaduts, de la terra que'ls vegé naixer, amb la visió dolorosa, en llur exode, de la llar estimada en flames, emparant al germà, qui s'arrapa poruc cercant apoi, el més grandet, la vista ençera, vers la ciutat que llengoteja en fulgors ignis, alça el puny amenaçant, en una contracció d'odi i de martiri alhora... *Renaixement* i LA NACIÓ sigueren especialment convidats a la festa. Plau-nos, per això, remerciar la deferència amb nosaltres tinguda.

I ara, sense que això vulgui significar desacord en la confecció del programa, hem de manifestar amb tota sinceritat un parer nostre. L'acte s'obrí amb l'himne de la nació qui ens hostatja i al finalitzar la segona part se cantà el del poble homenatjat. Molt bé; perfectissimament bé, però precisament per aquesta raó, creiem corresponia cloure la festa amb l'himne de la Patria dels qui amb tanta generositat i altruisme oferien l'homenatge. Així, doncs, l'himne nacional de Catalunya devia resonar lliurement, per a palesar d'una manera ben significativa nostre amor a la Patria ido-

latrada, davant la representació de tantes nacionalitats, com la nostra, mancades de llibertat.

I és més d'estranyar aquest oblid lamentable, coneguts els sentiments eminentment patriòtics dels elements que componen el consell directiu de l'Orfeo, individus de la comissió executiva «*Pro-Bèlgica*» i choristes en general.

H. NADAL I MALLOL

Buenos Aires 5 d'agost de 1915.

L'expansió de Catalunya

Buenos Aires

LA vetlla del 2 d'agost s'assenyalarà amb lletres àuries en l'història artística de l'Orfeo Català de Buenos Aires.

El «*Festival Pro-Bèlgica*» molt ben organitzat per la comissió nomenada a l'efecte, va constituir un triomf esplendorós, una gloria més, recollida per l'Orfeo en son romiatge patriòtic, d'art i de bellesa per terres americanes.

Avui que tots els cors sensibles s'han commòs en el més íntim, per la tràgica sort de la Bèlgica immortal, espill de noblesa i patriotisme, l'Orfeo Català de l'Argentina, qui ha demostrat posseir les virtuts humanitàries del món civilitzat, ha volgut que els seus cants, aquesta sublim expressió dels dolors i goigs de la vida, portessin a aquelles ànimes afegides per la terrible pèrdua del pare, dels fills, de l'espós, de l'estimat, un consol, un lenitiu que atenués l'horrible flagell que les puneix.

I aquesta acció nobilíssima s'ha vist honorada per l'èxit brillantíssim assolit entre un públic selecte i heterogeni, que ha rendit a la massa orfeònica, els seus homenatges sincers i espontanis.

L'esplèndid i luxós teatre Victoria, tant ampli i espaiós, no era prou gran per a inquirir la gentada. Els quatre pisos i l'extensa «*caçola*» restaren invadits molt abans de començar les festes. L'aspecte del teatre sorprenia per sa magnificència, sobretot a l'aparèixer els choristes i situar-se a l'escenari amb l'artística senyera presidint aquell conjunt de bellesa.

En una llotja preferent hi havia el ministre plenipotenciari de Bèlgica, Mr. Renog, i personal de l'ambaixada i entre la concurrencia distingides personalitats del món intel·lectual. Tot el que hi ha de representatiu en la nostra col·lectivitat, estava també en el teatre.

I en aquest ambient s'inicià la festa.

Un silenci profund, solemne i les notes vibrants de l'himne nacional argentí, original d'un català, En Blai Parera, sorgiren potents, abrindant l'entusiasme de la multitud qui, a peu dret, oïa amb atenció i avidesa per a esclatar al final amb un calorós aplaudiment.

Seguí un discurs del notable publicista senyor Mas i Pi glossant el gest de la Bèlgica heròica i a continuació se llegí molt admirablement el *Càntic de les terres tristes*, del pulcre poeta Faust Casals, bellament traduït pel senyor Ros i Segura.

Seguidament l'Orfeo desgranà la part primera del programa, començant, com a homenatge a l'implantador dels chors populars a Catalunya, amb les armòniques tendreses de «*Les flors de Maig*» de Clavé, seguint la «*Serenata*» de Franz Otto, fragment de «*La nit de l'amor*» de Morera i el «*Cant a la Patria*» de Genesà, que signé bisat a precís vehementíssims de la concurrencia que no's cansava d'aplaudir entusiastament.

Els conflictes socials

El de Reus

ES molt curiós el que ha vingut succeint en el transcurs del greu conflicte subsistent a Reus i que ha arribat al grau màxim de sa greugetat.

Cada volta que s'han posat en contacte les parts bel·ligerants, quan senblava que mancava poc per a arribar a un acord o estaven ja resolts tots els punts en litigi, han sortit, unes voltes els obrers i altres els patrons, amb noves peticions, dificultant l'arranjament.

Al primer intent de conciliació, portat a cap quan s'havia conseguit que els obrers deixessin per a més endavant les peticions que tenien formulades, sortí el fabricant amb una imposició; més tard, foren els obrers que, quan el mitjancerador conseguí que el fabricant acceptés totes les peticions dels obrers, sortiren en b que, ademés, volien el regoneixement de l'Associació d'Art Fabril, petició molt justa, encara que creguérem, i el temps ens ha donat la raó, que era inoportuna. I així, d'aquesta manera, han anat fracassant tots els intents d'arranjament.

Pocs dies després d'haver rebutjat els patrons el fallo arbitral del ministre de la Governació o de l'Institut Nacional de Reformes Socials, el Governador civil de la «provincia» intentà novament solucionar el conflicte. Després de grans esforços, conseguí salvar l'obstacle més gros que fins aleshores s'havia presentat, o sigui l'aixecament, per part dels obrers, del boicot a la casa Tarrats i del locat a diferents estaments, per part dels patrons. Un cop assolit això—que era el lligam que retenia juntes la classe obrera per una banda i la patronal per altra—, tots els estaments quedaven en llibertat d'acció per a solventar les diferències que entre patrons i obrers pogués haver-hi. Tot-hom cregué que prompte tocaria a son terme aquest patrocí conflicte, més no fou així, sinó que al primer ofici que's posà en relació per a reanuar el treball sortiren els patrons amb que no estaven conformes amb la reglamentació que regia anteriorment a la vaga.

A conseqüència d'aquesta actitud, la classe obrera acordà que cap estament reanúsés el treball si no era a base d'una solució total, proposant que si se respectaven les condicions i cada operari tornava a ocupar la mateixa plaça que ocupava abans d'esclatar el conflicte, això és, tornant les coses al seu primitiu estat, ells reanuaríen el treball el dia següent.

Al no ésser acceptada aquesta proposició per l'element patronal, la classe obrera volgué apurar el darrer extrem, provocant la vaga general a Reus, i si amb això tampoc deposaven els patrons llur actitud d'intransigència, demanar als obrers de totes les comarques catalanes, i, si fos precis, als de tot l'Estat espanyol, secundessin aquella vaga.

Aquest acord se posà en pràctica el passat diàluns, havent estat secundat per tots els cicles quals obrers estan associats i no havent obert ses portes, en els dies que dura, més que els establiments de venda al detall i el comerç, i encara aquest ha tingut de treballar sense peons.

S'han començat ja un bon nombre d'arbitrarietats. Comencaren aquestes el diumenge a la nit, al suspendre l'autoritat la reunió de directives i fer-se la detenció de tres companys de la comissió de vaga. El diàluns al matí, foren detinguts vuit companys més, entre ells tres dones, i a la tarda un agrupament d'uns vinticinc o trenta obrers que's trobaven en un passeig que afluïx a la

Bassa Nova, lloc que en aquests temps de calors se veu extraordinàriament concorregut, també foren empresonats.

An aquests empresonaments s'assegura que'n seguirà d'altres, fins a aconseguir que els obrers, atemoritzats, s'entreguin amb armes i bagatges a les pretensions dels patrons.

Les precaucions preses per les autoritats, no poden ésser més excessives. Per tots els indrets de la població hi ha Guarda civil de peu i de cavall. Talment sembla un camp de batalla.

Si amb l'actitud observada pels obrers, que no pot ésser més pacífica—cosa regonegada i admirada per tothom—, s'ha fet aquesta ostentació de forces i s'han fet tants empresonaments, què hauria succeït si haguessin fet alguna de les moltes coaccions que ha portat a cap la classe patronal i amb motiu de qualsevol incident s'hagués alterat l'ordre? A ben segur que d'obrer reusens ni per a remei, a hores d'ara, se'n trobaria un.

**

Sempre havíem cregut que el Centre Industrial i Mercantil era el causant de que aquest conflicte perdurés, pel fi que en altres correspondències hem exposat. Ara ja no ho creiem solament, sinó que'n tenim la seguretat, i ho demostrat el fet que anem a explicar.

L'amo de la fàbrica origen del conflicte, qual tancament era públic i notori, segons la classe patronal, tant prompte quedaren en llibertat d'acció els gremis per a arranjar les diferències que poguessin tenir amb llurs obrers, demanà una comissió de l'Art Fabril per a entrar en negociacions. Resultat d'aquestes negociacions fou l'acceptació de totes les bases demanades pels obrers, inclos el regoneixement de l'Associació.

Calculeu el que treballaràn els directors del moviment patronal, quan aconseguirien que aquell fabricant, que havia acceptat i firmat unes condicions de treball, digués a la comissió obrera que's desdedia de tot el que estava fet i esquinçés les bases al peu de les quals hi havia estampat el seu nom encara no feia mitja hora.

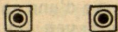
Hem de fer notar, abans d'acabar aquesta correspondència, que això succeïa a la mateixa hora en que era sospesa la reunió de directives de que parlem més amunt.

MARIÀN ROCA

Reus 31 Agost 1915

El dels marins

Després d'haver-se dit que la Societat Espanyola de Maquinistes Navals, en virtut de certes petites discrepàncies en la manera de resoldre aquest conflicte, s'oposava a que els seus associats naveguessin juntament amb els obrers de La Naval, cosa que retrassà per espai d'un dia l'arranjament d'aquesta qüestió, s'ha resolt definitivament el conflicte de que parlem, fent constar la societat de mariners i foguiners «La Naval» que si s'ha arribat a dita solució «no ha estat, certament, perquè hi possessin res de la seva part ni el Foment de la Marina Espanyola ni l'Associació de Maquinistes Navals i sí als treballs fets per l'Associació Nàutica Espanyola.»

NOVES

S'ha donat començament als treballs per a la realització del «Primer concurs sarriànic de lectura i escriptura catalanes» que organitzen els catalanistes de Sarrià. Quan estiguin redactades les bases per les quals s'haurà de regir el Concurs, es farà i públiques acompanyades del nombre de premis que es concedirà i fixant la data d'examen. L'anunci d'aquest Concurs ha tingut una excel·lent acollida de banda dels ama-

dors de la nostra llengua i del veïnat de Sarrià. Per a inscriure's al mateix caldrà que's concursants (nois o noies) siguin fills del poble o concorrin a les seves escoles.

Per a detalls del Concurs, adreçar-se al «Centre Regionalista», carrer de Sant Antoni, 2.

**

El Consell Directiu de la Joventut «Patria Nova», fa present a tots els seus socis i a totes les entitats adherides a la Unió Catalanista, que s'ha traslladat al carrer Consell de Cent, 263, baixos.

**

Del 1 al 15 de setembre, de dos quarts de deu a les 11 de la nit, estarà oberta al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria (Secretaria de la Secció d'Educació i Instrucció) la matrícula per al curs de 1915 a 1916 de les prestigioses Escoles Mercantils Catalanes que sosté dit Centre.

Per a ingressar a la major part de les assignatures que's donen, serà necessari examen previ, el qüestionari del qual se facilitarà en el local del Centre, així com el programa detallat del nou curs de dites Escoles, editat en elegant follet del qual n'em rebut un exemplar.

**

El segon aplec patriòtic, organitzat per l'A. N. C. Casal Catalanista del Districte II, a Santa Creu d'Olorde, se celebrarà, tal com està anunciat, el proper dimecres, dia 8 del corrent, constituint l'inaugural de tasques del present curs, de la Secció d'Esbarjo del sudit Casal.

La festa començarà a les nou del matí, amb l'aïçament de la bandera catalana, fent-se parlaments al·lusius a l'acte.

A les onze tindrà lloc el concurs de ballets, per al qual s'hi han inscrit diversos Esbarts.

A la tarde, a les tres, la cobla Barcino executarà un escollit programa de sardanes, després del qual l'Orfeó de Sant Just Desvern cantarà diverses composicions del seu repertori.

Es d'esperar, doncs, tractant-se d'una festa eminentment catalanesca, que's veurà força concorreguda, resultant un nou èxit per als seus organitzadors.

La S. d'E. fa avinent que, per a millor comoditat dels assistents a l'Aplec, posarà a la venda diversos articles de menjar i beure.

**

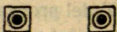
La manca d'espai ens impossibilita de ressenyar el Concurs literari que, organitzat per la Joventut catalanista La Coronela, tindrà lloc al Casal Catalanista del Districte IV, el dia 22 del passat Agost.

Començarà la festa fent l'obertura de la mateixa en F. X. Casas i Briz, membre del Jurat i representant de l'Unió Catalanista, qui manifestarà que per no ser-li possible an en J. Delcós, president del Jurat, assistir-hi, llegirà el seu parlament en Josep M.ª Francés.

El discurs presidencial enclou una serie d'assenyats consells i atinades reflexions dirigides als joves que senten aficions pel conreu de la poesia. Fou aplaudidíssim.

Seguidament el secretari dóna compte de la Memòria.

Com és costum en actes d'aquesta mena, se passa a llegir els treballs premiats i el nom dels seus autors, éssent adjudicada la Flor natural i medalla d'argent, premi de l'Unió, a la poesia que porta per títol: *Davant les ones*, lema: *Amor*, que, un cop obert el plec, resulta ser-ne guanyador el jove Lluís Roig, qui tot seguit va a cercar la Reina de la festa, que és la xamosa damisel·la Concepció Gracia, qui va acompanyada de les gentils damiselles Francesca Massís i Lluïsa Nadal, que composen la seva Cort d'Amor.

RENAIXEMENT

El número de demà conté el següent sumari:

Normalitat.—Esguards, per Maig.—La reorganització (?) de les Escoles Industrials de l'Estat espanyol, per Lluís G. Castellà.—L'arquitectura Nacional de Finlàndia, per R. Giralt i Caadesús.—L'estiu, per C.—De la nostra vida econòmica, per F. Rosell.—Preceptes morals per als homes nous: El nou heroisme, per Juli Cruz Ghio.—El valor de l'impressionisme, per Feliu Elías.—Noticiari.

Els demés premis, s'adjudicaren al ja esmentat Lluís Roig i als joves J. Figueras, F. Godó, J. Roig, A. Serra i S. Abella.

Clogué l'acte en Casas i Briz, qui, en nom de l'Unió de La Coronela, remercà a l'assistència a tots els presents, pronunciant frases d'elogi als joves trobaires que han pres part en aquest torneig literari.

Acabà tant gaia festa amb el nostre himne, puntejant-se, després, en obsequi a les senyorettes, escollides sardanes.

A la nit tingué lloc un lloç en honor dels poetes premiats, pronunciant-se patriòtics parlaments.

L'onze de Setembre, enguany

La Joventut Catalanista de Barcelona, seguint el costum d'altres anys, anirà, el dia 11 del corrent, a portar una corona a l'estatua del gran patriarca Rafel de Casanova, que morí defensant nostres perdudes llibertats.

També ha editat unes fulles, d'un marcat sentit patriòtic; que seràn repartides al peu del bronze que eternitza la memoria d'aquells braus catalans que sapigueren morir per la patria.

**

La Joventut Catalana «Patria Nova» (Secció del Casal, del Districte VI), anirà el prop-venint dia 10, a les dotze de la nit i en incorporació, a portar una corona a l'invicte conseller En Rafel de Casanova.

Aquest Consell prega a tots els seus socis que, sent l'esmentat acte d'un alt patriotisme i testimoni d'admiració a les gestes dels que donaren la seva sang per la llibertat de nostra Patria, no'n manqui cap en dit dia i hora en l'hostatge social.

**

La Joventut Catalanista «Els Nétels dels Almogàvers» del Casal Nacionalista Martinec, tenint ja molt avarçats els treballs per a la col·locació i descobriment, en el fossar de les Moreres, de la làpida que es dedica als Martres anònims de 1714, ha decidit que l'acte de dita col·locació tinguí lloc el dia 12 de Setembre a les deu del matí.

**

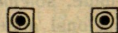
El Casal Nacionalista del Districte VI, ha organitzat, per a la vetlla del dia 11 del corrent mes, un miting d'afirmació catalanista en el que hi parlaran distingits oradors.

El mateix dia, a les deu del matí, el Consell Directiu es reunirà en el local social, Consell de Cent, 263, per a dirigir se corporativament a portar una corona al monument d'En Casanova.

El dia 12, a les 10 de la vetlla, tindrà lloc una audició pública de sardanes a càrrec de la cobla Barcino.

**

La Secció Permanent de Propaganda Autonomista del C. A. de D. del C. i de l'Í. està organitzant, per a la nit del dia 11 de Setembre, un acte commemoratiu que, en els moments d'entrar en màquina aquest número, no està encara precisat en què consistirà, però que no cal dir, tractant-se de què l'organitza, serà solemne i digne dels braus patriòtics a qui anirà dedicat.

CORRESPONDENCIA

C. C. S.—Ciutat: No và.—A. P. i M.—Ciutat: Và.—D. C. i V.—Ciutat: Es bon xic perillós el publicar-lo.—A. O. i P.—Ciutat: No'ns agrada prou.—J. F.—Ripoll: No és publicable.—J. B. i B.—Ciutat: Per a la compra a l'engrós de les postals que vostè esmenta, tingui la bondat de passar per les oficines de l'A. P. de l'E. C. (Canada, 14, pral.) qualsevol dia feiner de 11 a 1 del matí o de 5 a 8 de la tarde.

LA NACIÓ

EDICIÓ DEL COMITÉ DE PREMSA

DE LA UNIO CATALANISTA

ABONAMENT

1 pesseta trimestre — Estranger: 1'50 pessetes

COMBINACIÓ AMB «RENAIXEMENT»

2'50 pessetes trimestre — Estranger: 4 pessetes

Imp. Josep Sabadell i C.ª, S. en C.—Mallorca, 257 bis

COMITÉ DE PREMSA DE LA UNIO CATALANISTA

Nombre actual d'abonats a

RENAIXEMENT i LA NACIÓ

1021

Nombre de sotscrits a la cooperació de 50 ptes.

93